

דף נז.

עין משפט א.ב.ג.ד.

חור"מ סימן רסז סעיף א

א. חייב המוצא אבידה ליטפל בה עד שיחזירה לבעליה במקום המשתמר^ז, אבל החזירה למקום שאינו משתמר כגון גינה וחורבה ואבדה משם חייב באחריותה.

ב. החזיר האבידה למקום שהבעלים נכנסים ויוצאים בשחרית^ז אינו חייב ליטפל בה שהרי הבעלים רואים אותה אע"פ שהמקום אינו משתמר.

אבל בבעלי חיים^ל לעולם חייב עד שיכניסנה לרשות הבעלים המשתמרת אפי' בלי ידיעת^מ הבעלים.

ג. ראה בהמה שברחה מהדיר והחזירה למקומה הרי זה קיים המצוה וא"צ דעת הבעלים.

עין משפט ה.

חור"מ סימן שנה סעיף א

א. הגונב חפץ מבית חבירו והחזירו למקומו אבל לא ידעו הבעלים שהחזירו למקומו, אם ידעו הבעלים מקודם שנגנב מהם אע"פ שהחזירו הגנב לא נפטר והוא באחריותו עד שידעו הבעלים שהחזיר^ז כגון שימנה הגנב חפציו וימצא אותם שלמים ולא חסרים, ואחרי שמנאם נפטר הגנב אע"פ שלא ידעו הבעלים בשעה שהחזירו.

י. מב"ק נ"ז ע"א.

כ. מבריתא שם.

ל. מבריתא שם. וכתב הש"ך בס"ק א' דאם נגנבה פטור, ועיין בביאורים ס"ק א' שהקשה הרי זה תחילתו בפשיעה לענין אבידה וסופה באונס לענין גניבה.

מ. מסקנת הגמ' שם וכדר' אליעזר.

נ. פלוגתא דאמוראי במשנה דבגונב טלה בב"ק קי"ח ע"א ופסק הרי"ף כר"י בדבר שאינו בעל חי.

וכל זמן שלא ידעו הבעלים מחזרתו לא הוי השבה מעליא, כיון שידעו הבעלים שנגנב נתיאשו מלשומרו עוד, ואף שהחזירו הרי לא ידעו הבעלים מזה כדי שישמרוהו. סמ"ע ס"ק א'.

עין משפט ו.

חור"מ סימן רסז פעיף א
עין לעיל עין משפט א.ב.ג.ד.

עין משפט ז.ז.

חור"מ סימן שנב פעיף א

א. הפקיד אצל שנים וטענו שניהם נגנב ו אח"כ הודה אחד, ונגד השני
שלא הודה באו שני עדים שהוא גנבו הרי שניהם משלמים הקרן.

עין משפט ט.

חור"מ סימן שנב פעיף א
עין בסעיף הקודם

דף נז:

עין משפט ב.

חור"מ סימן שג פעיף יב

יב. מתה כדרכה פטור, אבל סיגף אותה ומתה חייב, כגון שהעמידה
בחמה או בצינה ואפי' לא מתה מיד ע.

עין משפט ג.

חור"מ סימן שג פעיף ב

ב. שומר שכר חייב בגניבה ואבידה פ, וי"א דאפי' שמר כראוי ז ונתן
הכספים תחת הקרקע בעומק מאה אמה, או קפץ עליו חולי ולא יכול
היה לשומרם, ואפי' הקיפו לדבר בחומה של ברזל ואילו היה שם ג"כ

ס. מבב"ק ק"ח ע"א, וברמב"ם פ"ד מגניבה הלכה ז' הוסיף כאן שנשבעו שניהם אחרי
שאמרו שנגנב, אח"כ הודה אחד והשני באו עליו עדים, שניהם משלמים את הקרן, ואם
תפס בעל הפקדון את הכפל אין מוצאין מידו, וזה שהודה משלם את החומש, וכתב ה"ה,
דין הכפל בעיא דלא איפשטא בב"ק ק"ח ע"א ופסק הרמב"ם כדרכו בכל כיוצא בזה. והטור
כתב דכפל פשיטא דמשלם, ובחומש מבעיא ובכ"מ הניח הרמב"ם בצ"ע.
וכתב בבאר הגולה שפשוט שכאן חסר במחבר תיבת "ונשבעו" וצ"ל ונשבעו והודה אחד
מהם, ופסק המחבר לקולא כדעת הרמב"ם והטור שלשניהם אינם משלמים אלא הקרן, לא
הכפל כדעת הרמב"ם וגם לא החומש כדעת הטור.
ע. שכיון שסיגפה אמריןן שמאותה שעה התחילה להתקלקל והוי פשיעה. סמ"ע ס"ק י"ג.
פ. ממשנה פ"ז דב"מ ובדף צ"ג ע"א.
צ. כך איתא בירושלמי שבועות פ"ח הלכה א' ותוס' בב"ק נ"ז ע"א ד"ה כגון, ורא"ש שם
סי' ה', והטור. וטעמם דכל גניבה קרובה לאונס וע"כ אפי' באה ע"י אונס גדול, חוץ מאונס
דלסטים מזויין שבזה פטרה אותו התורה שהרי היה שם ולא יכל להציל.

לא היה יכול להציל ק, חייב ר בגניבה ואבידה אלא א"כ היה שם ש ולא יכול היה להציל שאז נפטר.

ח"מ סימן שמ סעיף א

עין משפט ד.ה.

א. השואל מחבירו בהמה או כלים ונאנסו בידו כגון שמתה או נשבר הכלי או נשבה חייב ת.

הגה: ודוקא שקרא האונס מכח השואל, אבל מכח המשאיל פטור א.

וע"כ מי שיש לו משכון אצל גוי והשאילו לחבירו ב ליקח עליו עוד מעות ונשרף המשכון ג פטור השואל שהרי בלאו הכי היה נשרף מכח המשאיל.

ק. ואע"ג דבסעיף י' ברועה שהניח עדרו אליבא דכו"ע אם גם כשהיה שם לא היה יכול להציל פטור, י"ל דשאני התם שישנו אונס דטריפת זאב עליה, משא"כ כאן דשם גניבה עליה, ע"כ בעינן שיהיה דוקא שם ולא יוכל היה להציל אז נפטר. סמ"ע ס"ק ג'.
ר. והש"ך בס"ק ד' כתב דהעיקר כהפוסקים דבגניבה באונס גמור פטור השומר שכן, וכן פסק מהרי"ל בפרק הכונס סי' י"א.

ש. ובפעמוני זהב כתב שרבני פאס הגדולים הסכימו דאלה המקבלים סחורה למכור באחוזים בריוח שיש להם דין שומר שכן, ובלילות ושבתות ומועדים שמעמידים שם גוי לשמור ונגנב באותו עת השומר פטור, דאדעתא דכך נותנים הסחורה בידם ע"ש.

ת. כמפורש בתורה שמות כ"ב, י"ג. ובמשנה פ"ז דמציעא דף צ"ג ע"א, ובשבועות מ"ט ע"א.

א. אבל אם אירע שלא מחמת השואל כגון השואל בית מחבירו ונשרף באונס, אינו חייב לשלמו, כ"כ בעיר שושן והשיג עליו הסמ"ע דלא דק דפטור משום דאין דין שומרים בקרקעות ובעבדים. והש"ך הוסיף דגם זה מכח השואל שהרי ברשותו הוא. ש"ך ס"ק א'.

ב. פירוש ועדיין הוא ממושכן אצל הגוי בשביל המשאיל.

ג. שביד הגוי, פטור השואל הגם שהוא שואל עליו והוא ג"כ ברשותו רק שנמצא ביד הגוי פטור, דמ"מ היה נשרף ביד הגוי מכח המשאיל שמושכן ג"כ אותו בידו.

ואין המשאיל יכול לטעון תן לי מה שנפטרת מחובך ע"י משכוני, דמן השמים רחמו על השואל, כ"כ במרדכי בפ' השואל בב"מ סי' שע"א שהוא מקור דין זה.

ועוד כתב טעם אחר לפטור שלא נקנה לשואל המשכון כיון שלא עשה בו שום מעשה בגוף המשכון. והביאו הסמ"ע בסי' ע"ב סעיף מ"ד. ש"ך ס"ק ב'.

ובביאורים ס"ק א' כתב דדוקא שהתנה עם השואל שתיכף כשיפרע המשאיל את חובו לגוי מחוייב השואל להוציא המשכון מיד הגוי, אבל אם נתן לו רשות לשעבדו גם אחרי שהמשאיל יחזיר לו חובו הוא, אז אם נשרף אחר שפרע המשאיל את חובו לגוי גם בבית הגוי השואל חייב כולו, רק אם נשרף קודם שפרע המשאיל את חובו אינו חייב לשלם רק כפי ערך חובו, ע"ש.

א. ב. השואל שחייב באונסין ק"ו שחייב בגניבה ואבידה. אבל כל קילקול שיהיה בה מחמת מלאכה שלשם זה שאלה כגון הוכחשה מחמת המלאכה ואפי' מתה מחמת המלאכה פטור^ד, ובלבד שלא שינה בה לעשות דבר אחר חוץ מהמלאכה ששאלה בשבילה. אם שינה למלאכה אחרת אפי' קלה יותר חייב^ה ואפי' שינה בה באותה מלאכה כגון שחרש בה ביום ובלילה שלא כדרך כל הארץ הוי שינוי וחייב בה.

חור"מ סימן שצד סעיף א

עין משפט ז.

א. בהמה שהחלקה באבן או במי רגלים ונפלה לגינה ונחבטה ע"ג פירות וירקות או שאכלה מהם משלם מה שנהנית^ז. ואפי' הלכה מערובה לערובה, ואפי' נשארה שם הבהמה כל היום כולו אינו משלם אלא מה שנהנית^ז בחבטה, שהרי מצאה מקום רך ולא נחבטה כדי שיתרסקו אבריה.

א. ב. ירדה הבהמה כדרכה לגינה ואכלה משלם מה שהזיקה, ואפי' טינפה הפירות במי לידה משלם מה שהזיקה מפני שתחילתו בפשיעה וסופו

ד. מרבא בב"מ צ"ו ע"ב, מטעם שאומר לו לאו להעמידה בכילה השאלתיה, ומכיון שלא שינה בה וברשות בעלים עשה בה מלאכה, והם הפסידו לעצמם שלא היה להם להשאיל פרה למלאכה שאינה יכולה לעמוד בה. סמ"ע ס"ק ג'.

ה. כ"כ ה"ה על הרמב"ם בריש הלכות שאלה ופקדון. אבל אם מתה קודם שיחרוש בה, או אחר שיחרוש בה, או שרכב עליה ומתה בשעת רכיבה הרי זה חייב. ובסמ"ע כתב דבסי' ש"ח ובסי' שי"א מסקנת הרא"ש דמותר לשנות בהמה למלאכה אחרת שאינה כבידה יותר וכ"ש לקלה יותר, וע"כ פירש כאן לקלה יותר היינו, שעשה שינוי קל שאפשר לומר בגללו מתה ע"כ חייב. סמ"ע ס"ק ד'.

ו. ממשנה בב"ק נ"ה ע"א וכדמפרש רב כהנה בדף נ"ח ע"א, וכמו שנתבאר בסי' שצ"א סעיף ח'.

ז. ואפי' בעל הבהמה ידע מזה דמזל רע של בעל השדה גרם ליה ההיזק. סמ"ע ס"ק ב'. וצ"ל דשאני בדין בור בגמל שנפל בסי' תי"ב סעיף ד' דאם יש לו שהות להקימו או לסלקו הוי פושע דשם בדין בור מחוייב לסלקו אבל בשורו אחרי שנפל לגינה הגם שידוע עליו אינו חייב לסלקו משם אלא רק לשומרו שלא ילך לשם ומה שנפל לשם הוי מזלו הרע של בעל השדה גרם.

אולם הרא"ש בב"ק נ"ח ע"א כתב דאפי' ידע פטור משום דלא קרינן ביה "ושילח וביער בשדה אחר", ולפי"ז בנזק ע"י קרן חייב בידע וצ"ע.

באונס חייב ה'.

וה"ה אם דחפה אותה חברתה ונפלה משלם מה שהזיקה מפני שהיה לו להעבירה אחת אחת כדי שלא ידחפו זו את זו ט.

הגה: וי"א דבדחפה אותה חברתה הוי אונס י'.

הגה: אם העבירה ליד גינת חבריו והיה אפשר לה לירד ולהכנס לגינה כ אפי' נפלה באונס חייב דהוי תחילתו בפשיעה, ויש חולקין.

ח. בעיא דר' ירמיה שם בנ"ח ע"א למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אבל למ"ד חייב פשוט דחייב ואנו קימ"ל כוותיה. ותחילתו בפשיעה שהיה לו לשומרה שלא תרד, כך פירש רש"י שם.

ט. כרב כהנא וכתב הב"י דפשטא דגמ' כוותיה.

י. טור בשם ר"י והרא"ש והרמ"ה, ואע"ג שנתבאר בטור ובמחבר בסי' ש"ג סעיף י"א בשומר שכר דבכה"ג הוי פשיעה וחייב, לא משום דהוי כפשיעה אלא דהוי כגניבה ואבידה ששומר שכר חייב בהם, משא"כ בשן ורגל דאין אדם מחוייב לשמור בהמתו אלא שמירה פחותה, כמ"ש בסי' שצ"ו וע"כ נחשב זה לאונס. סמ"ע ס"ק ד'.

כ. מבלי שיכל למנוע בעדה ואפי' שזו הדרך היחידה להעביר בהמתו וזו דעת התוס' והרא"ש, והחולקים הם הרשב"א בשם הראב"ד הביאם הב"י.